

Vergaderjaar 2004–2005

27 728

Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

21 860

Weer samen naar school

Nr. 80

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 7 maart 2005

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft op 27 januari 2005 overleg gevoerd met minister Van der Hoeven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **brieven van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 30 augustus en 1 november 2004 inzake de zesde voortgangsrapportage LGF en het schriftelijk overleg hierover (Kamerstuknr. 27 728, nrs. 76 en 77);**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 12 november 2004 inzake de aanbidding van de evaluatierapporten WSNS en OAB (Briefnr. OCW0 401 223);**
- **bijlage overzichtstudie «WSNS Welbeschouwd»;**
- **bijlage onderzoek naar het WSNS-beleid in de praktijk;**
- **bijlage update Onderwijsachterstanden;**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 30 november 2004 inzake het Evaluatierapport LGF «De positie van ouders» (briefnr. OCW0 401 305);**
- **bijlage «De Positie van ouders binnen de Regeling LGF». Ervaringen in de eerste maanden van het schooljaar 2003–2004. SCO-Kohnstamm Instituut;**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 8 december 2005 inzake een afschrift van de brief aan de Stichting Ombudsman omtrent indicatiestelling speciaal onderwijs (briefnr. OCW0 401 318);**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 8 december 2005 inzake de evaluatie rapporten en onderzoek brede evaluatie WSNS, LGF en OAB (briefnr. OCW0 401 320);**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 17 december 2005 inzake samenvatting evaluaties WSNS, LGF en OAB (briefnr. OCW0 401 357);**
- **brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 21 december 2005 inzake de integrale beleidsreactie op**

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Kalsbeek (PvdA), Cornielje (VVD), voorzitter, Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Eijssink (PvdA), Leerdam (PvdA), onder-voorzitter, Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Hermans (LPF), Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA). Plv. leden: Ferrier (CDA), Verbeet (PvdA), Rijpstra (VVD), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Tonkens (GroenLinks), Jonker (CDA), Hirsi Ali (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijksma (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Van Bochove (CDA), Van Hijum (CDA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), De Krom (VVD), Varela (LPF), Nawijn (LPF), Adelmund (PvdA), Aptroot (VVD), Halsema (GroenLinks), Kruijsen (PvdA).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Aasted-Madsen** (CDA) constateert dat er een rijk scala aan regelingen, voorzieningen, samenwerkingsverbanden en commissies bestaat. Over het algemeen bewijzen die hun nut, maar de Algemene Rekenkamer concludeert dat de prikkel van de 2-procentsregeling niet werkt. Voorts is aan causaal verband tussen Weer Samen Naar School (WSNS) en de groei van het speciaal onderwijs (SO) en voortgezet speciaal onderwijs (VSO) formeel niet getoerd. Zij denkt dat het zinvol zou zijn geweest als middels dossieronderzoek van VSO-leerlingen, met name cluster-4 leerlingen, zou zijn nagegaan of plaatsing van leerlingen op jongere leeftijd in het speciaal basisonderwijs (SBO), een latere plaatsing op het VSO kan voorkomen.

Het bieden van onderwijs op maat in het basisonderwijs blijft achter. Leerkrachten hebben naast didactische vaardigheden ook meer pedagogische vaardigheden nodig. De CDA-fractie denkt dat de Pabo's hierin een rol moeten krijgen.

Zij vraagt welke acties de minister heeft ondernomen om het traject in de Leerling Gebonden Financiering (LGF) te vereenvoudigen zodat de bureaucratie wordt verminderd.

Het thema van de gedragsproblematiek komt in de evaluatie beperkt aan de orde, terwijl tijdens werkbezoeken juist de gedragsproblemen worden benoemd als knelpunt. Momenteel is de draagkracht van de school leidend en niet de zorgvraag van het kind. Zij hoopt dat de beleidsvrijheid die de minister de scholen op korte termijn gaat bieden een oplossing biedt voor deze knelpunten. Met name de flexibiliteit bij de inzet van middelen lijkt haar van belang. Zij gaat ervan uit dat een school door die beleidsvrijheid kan besluiten om een kind met een cluster-4-indicatie in cluster-3 te plaatsen als dat cluster beter aansluit bij de onderwijsbehoefte van een kind. Zij vraagt of de minister dit kan bevestigen.

De veranderingen in het onderwijsbeleid moeten in samenwerking met het onderwijsveld tot stand komen; zo wordt draagvlak gecreëerd en wordt gebruik gemaakt van de bestaande expertise.

De onderwijsbonden en besturenorganisaties hebben schriftelijk laten weten dat zij medio 2005 met gezamenlijke voorstellen voor een sluitende zorgstructuur komen. Zij vraagt de minister zich aan te sluiten bij deze voorstellen en een werkgroep Inrichting Leerlingenzorg in het leven te roepen, waarin mensen uit de praktijk en ouderenorganisaties zijn vertegenwoordigd.

Aan deze werkgroep geeft de CDA-fractie alvast de volgende vijf uitgangspunten mee. 1. Niet de draagkracht van de school, maar de zorgvraag van het kind moet leidend zijn. 2. Het potentieel van de leerling moet volledig worden benut, voorbeeld: een leerling met een psychische stoornis en intellectuele capaciteiten op vwo-niveau moet de gelegenheid krijgen dat vwo-diploma te halen binnen een speciale setting. 3. Vroegtijdige lichte hulp kan voorkomen dat later zwaardere vormen van hulp nodig zijn. Hiervoor zijn voorzieningen nodig ten behoeve van handelingsgerichte diagnostiek. 4. Het onderwijssysteem moet ingericht zijn op basis van vertrouwen en deskundigheid van het veld. De overheid moet zich vooral richten op kwaliteitscontrole. 5. De lappendeken van structuren en regelingen moet worden losgelaten mits dit in belang is van het kind. Het veld moet de mogelijkheid worden geboden zelf samenwerkingsrelaties aan te gaan. Toekenning op basis van eenduidige criteria kan de bureaucratie verminderen en de indicatiestelling dichter bij de scholen brengen. Ook maatregelen op de korte termijn zijn noodzakelijk. De verplichte herindicatie wordt door velen ervaren als een bureaucratische last. Een

verlenging van de herindicatietermijn is een optie. Het vaststellen van de stabiele handicaps zou eenmalig moeten gebeuren. Leerlingen die worden ontslagen uit een justitiële jeugdinrichting (JJI) en geïndiceerd moeten worden voor vertrek, zouden automatisch een indicatie voor de duur van een jaar moeten krijgen. Zij vraagt op welke termijn de aanmeldingsformulieren voor de CvI's worden aangepast met het oog op vermindering van de bureaucratie.

De financiële middelen van de LCTI kunnen effectiever worden ingezet. Wat de CDA-fractie betreft kan de LCTI zelfs worden afgeschaft. Zij vraagt de minister op welke termijn dat zou kunnen gebeuren.

De huisvesting van kinderen in de regio is een knelpunt. De gemeente is hiervoor verantwoordelijk, maar wellicht kan de minister een doorbraak forceren.

Als VSO-scholen worden bekostigd als basisscholen kan men van VSO-scholen niet verwachten dat zij een compleet pakket lesstof aanbieden conform het voortgezet onderwijs.

Mevrouw **Eijssink** (PVDA) constateert dat de minister de problemen voor zich uitschuift. De minister wil bekijken welke regels kunnen worden afgeschaft, maar dat had het afgelopen halfjaar ook al gekund. Ondertussen draait de bureaucratie op volle toeren en raken kinderen die extra zorg nodig hebben tussen wal en schip.

De minister stelt dat niet sterk en eenduidig naar voren komt dat gedragsproblematiek een dominant thema is. Waar blijft de beloofde specifieke aandacht voor kinderen met autisme, hoogbegaafdheid en andere problemen? Waar blijven de voorstellen waarover is geschreven in de zesde voortgangsrapportage leerlinggebonden financiering van augustus 2004? Moties zijn aangehouden vanuit de belofte dat er een concrete bespreking zou volgen bij de evaluatie. Waar zijn nu de uitgewerkte plannen? Voorts merkt zij op dat een aantal toegezegde stukken ontbreken waarnaar in de beleidsreactie wordt verwezen.

De minister wil weer een gespreksronde ingaan, maar wellicht kan de minister tijd besparen door aan de slag te gaan met bevindingen en voorstellen van de PVDA-fractie in het manifest «Geen kind tussen wal en schip». Als de minister pas in april aanstaande met een uitwerkingsnotitie komt, betekent dat dat de scholen daar pas in 2006 iets aan hebben, en is 2005 een verloren jaar. De PVDA-fractie vindt dat de minister zo snel mogelijk moet komen met voorstellen om oplossingen uit de praktijk te legitimeren.

De minister wil bepaalde experimenten binnen het veld toestaan, maar binnen welke kaders? De onderwijsinspectie zou gebaat zijn met een cultuuromslag opdat maatwerk in scholen mogelijk wordt. Van systeemgericht werken moet men overgaan naar kindgericht werken.

Het LCTI kan wat de PVDA-fractie betreft worden afgeschaft. Ook de verplichte herindicatie moet onder de loep worden genomen. De bureaucratie moet verminderen.

Als regio's zelf de verantwoordelijkheid krijgen voor een dekkende zorgstructuur zijn commissies van indicatiestelling (CvI's) niet meer nodig. Wellicht kunnen sommige regio's een ontheffing krijgen voor geldende regelingen zoals de CvI's. De plannen en rapporten liggen er. Zij spoort de minister aan om in april aanstaande te komen met oplossingen zodat er in het nieuwe jaar daadwerkelijk iets kan veranderen.

De bestaande regelgeving garandeert niet dat ieder kind een plaats binnen het onderwijs krijgt, want er bestaat geen lokale of regionale acceptatieplicht. Is de minister bereid een traject in te zetten om die acceptatieplicht vast te leggen in de wet?

Ouders moeten zelf het initiatief nemen om een rugzakje aan te vragen. Laagopgeleide ouders hebben hier meer problemen mee dan hoogopgeleide ouders. Daarnaast zijn er ouders die weigeren een indicatie voor hun kind aan te vragen. Ouders uit culturele minderheden zijn vaak

minder bereid toe te geven dat hun kind een handicap heeft. Al met al stelt zij vast dat er een tweedeling opdoemt in het gebruik in leerling-gebonden financiering. Wellicht is het een oplossing om de aanmelding bij een Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL) of een Cvl niet langer voor te behouden aan ouders, maar ook te laten geschieden door de school. Zij vraagt een reactie van de minister.

Zij sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Aasted-Madsen over de justitiële jeugdinrichtingen.

Is de minister bereid na te gaan of parttime inschrijvingen praktisch en financieel gezien mogelijk zijn?

De beperkte budgetten van het Rugzak-beleid en van de regionale expertisecentra's (REC's) leiden ertoe dat te veel leerlingen niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. Daarom moet het budget voor zorgleerlingen worden verhoogd. Is de minister bereid om bij de voorjaarsnota een verhoging van het innovatiebudget voor te stellen of andere voorstellen te doen?

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) vindt de materie van zorgkinderen ingewikkeld en ondoorzichtig. Zij staat achter de doelstelling van Weer Samen Naar School (WSNS) maar het proces is eigenlijk mislukt. Er vallen te veel kinderen tussen de wal en het schip. De uitwerking van de doelstelling van WSNS is niet goed waarneembaar en kwantificeerbaar. Een toenemende integratie van leerlingen met een beperking in het reguliere onderwijs kan niet worden aangetoond. Daarnaast is het leerlingenaantal in het speciaal onderwijs fors gestegen. De LPF-fractie vindt dat er reden is om onderzoek te laten uitvoeren naar de werkelijke aantallen, de gegevens en de benodigde budgetten, en de migratiestromen van leerlingen. Ook is een goede prognose nodig voor de toekomst, want er wordt door enkele organisaties een flinke toename van het aantal zorgleerlingen verwacht. Zij vraagt om een reactie van de minister.

Zij respecteert de wens van de minister om met het veld alle problemen door te nemen vóór april aanstaande, want oplossingen vanuit het veld zijn meestal zinniger dan oplossingen vanuit Den Haag. Tevens deelt zij de mening van mevrouw Eijsink dat er al meer had kunnen worden gedaan. Er zijn veel knelpunten: ouders en organisaties hekelen de bureaucratie rond de indicatiestelling. Het veld hekelt de planning en afstemming van processen. Leraren zijn onvoldoende opgeleid. Klassen zijn te groot en het werk is te zwaar. Het veld wil een onafhankelijke indicatie via landelijk geldende criteria en een centraal meldpunt bij problemen. Ruim tweederde van de leraren heeft grote problemen met WSNS. Zij vraagt de mening van de minister over de volgende oplossingen die diverse betrokkenen hebben genoemd:

Ouders zouden in een keer alles moeten kunnen invullen bij één loket. Andere instanties kunnen daar vervolgens gegevens raadplegen. Belemmeringen zijn de Wet op de persoonsgegevens en de beroepscode voor hulpverleners, maar misschien is daar iets aan te doen. Er zou één indicatietraject moeten zijn. De Wet gelijke behandeling zou moeten worden uitgebreid met het primair en het voortgezet onderwijs. Bij de huidige regelingen zou er minder controle vooraf, en meer verantwoording achteraf moeten zijn.

Kan de minister in haar notitie voor april aanstaande een definitie geven over zorg op maat? Kan de minister aangeven waar de zorgverantwoordelijkheid van scholen ophoudt? Want het absorptievermogen van scholen is niet oneindig.

De heer **Slob** (ChristenUnie) vindt het teleurstellend dat de minister nu niet met concrete plannen komt zoals was beloofd.

Na tien jaar WSNS zijn de deelnemerspercentages van het speciaal basis-onderwijs en de REC's ongeveer gelijkgebleven. Welke conclusie trekt de minister daaruit?

Op het gebied van zorgverbreding is er de afgelopen jaren veel in positieve zin veranderd, maar er moet nog veel gebeuren. Leerkrachten moeten beter worden geschoold en er zijn extra tijd en middelen nodig voor nieuwe taken. Het huidige niveau van ondersteuning is onvoldoende. Na de invoering vlak na elkaar van de regelingen WSNS en LGF, vraagt het veld nu om rust en ruimte om te werken aan zelfgekozen ontwikkelprocessen. Die ruimte moet het veld ook zelf creëren; op dit moment blijft de visieontwikkeling door schoolteams achter. De politiek kan wellicht sturing geven aan die visieontwikkeling en hij vraagt de minister daar werk van te maken.

Vanuit het speciaal basisonderwijs komen er signalen dat leerlingen later binnenkomen, meestal na groep drie. De leraren worden dan geconfronteerd met de problemen die bij deze kinderen zijn ontstaan in het reguliere onderwijs. Dit moet eigenlijk worden voorkomen.

Hij constateert dat de bekostiging van het speciaal basisonderwijs de laatste jaren flink is achtergebleven bij het primair onderwijs. Sinds het speciaal basisonderwijs onder de Wet op het primair onderwijs (WPO) valt, doen steeds meer gemeenten moeilijk over het bekostigen van het speciaal vervoer voor deze leerlingen. Die gemeenten gaan ervan uit dat de leerlingen het zelf kunnen regelen, maar dat is in de praktijk niet het geval. Daardoor ontstaan schrijnende situaties.

Hij pleit voor de afschaffing van de LCTI met een overgangsperiode van een jaar, en ook de Cvl's kunnen wat hem betreft worden afgeschaft. Hij is van mening dat de indiceringen op schoolniveau moeten gebeuren. Het is belangrijk dat het indicietraject wordt vereenvoudigd en dat het geld dat vrijvalt, in de zorg voor de kinderen wordt gestoken. Om de onafhankelijkheid te waarborgen zou de inspectie een grotere rol moeten krijgen. Ook zou er een gedragscode kunnen worden opgesteld waaraan ouderorganisaties zich moeten binden.

Hij vraagt meer aandacht voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum; de indicatiestelling voor deze kinderen verloopt niet altijd vlekkeloos.

Voorts vraagt hij de minister om samen met haar collega van VWS het probleem rond de kinderdagcentra's (KDC's) aan te pakken en het probleem niet nog een jaar door te schuiven.

Er bestaan lange wachtlijsten van soms wel drie jaar voor leerlingen die naar de sociale werkvoorziening willen. Dit heeft tot gevolg dat alles wat met die kinderen is opgebouwd teniet wordt gedaan. Hij vraagt de minister snel iets aan dit probleem te doen.

De heer **Balemans** (VVD) staat nog steeds helemaal achter het idee van WSNS, maar constateert veel knelpunten. Het komt voor dat een leraar op een klas van vijftientig kinderen vijf zorgleerlingen heeft. Dat is misschien goed voor die zorgleerlingen, maar hij vraagt zich af of de overige twintig kinderen dan nog voldoende aandacht krijgen. Leraren zijn niet goed toegerust voor hun taak; er is behoefte aan nascholing en wellicht is een andere invulling van het curriculum op de pabo's nodig. Uit brieven blijkt dat scholen soms een kind niet opnemen omdat zij de expertise niet in huis hebben. De keuzevrijheid van ouders wordt hiermee een stuk moeilijker gemaakt. Hij vraagt een reactie van de minister.

Wettelijk is het mogelijk dat een kind een paar dagen op het speciaal onderwijs, en een paar dagen op het regulier onderwijs zit. Maar alleen de school van de eerste inschrijving krijgt hiervoor een financiële vergoeding. Hij pleit voor een soort waarborg in de regelgeving opdat beide scholen worden gefinancierd.

Er heerst veel bureaucratie rond de indicatiestelling. Hij heeft de indruk dat de procedure per cluster centraler staat dan het kind. Voorbeeld: er zijn ouders die hun kind inschatten voor cluster drie. Zij gaan die procedure in en uiteindelijk bepaalt de commissie dat het kind onder cluster vier valt. Vervolgens moeten de ouders de procedure opnieuw volgen. Als

oplossing stelt hij voor om een kind aan te melden zonder clusterindeling, en aan het eind van de procedure bepaalt de commissie onder welke cluster het kind valt. Dit zou een forse vermindering van de bureaucratie betekenen en veel frustraties bij ouders wegnemen. Als verantwoordelijken meer regionaal worden neergelegd kan wat hem betreft de LTCI eruit, mits de onafhankelijkheid bij de indicatiestelling wordt gewaarborgd.

De minister wil dat de samenwerkingsverbanden in het veld meer verantwoordelijk krijgen. Het veld geeft echter aan dat er geen heldere verantwoordelijkheidsverdeling is. Het toezicht zou op problemen stuiten. Hoe wil de minister hier nu mee verder?

De minister geeft aan dat zij oog heeft voor de knelpunten rond de LGF maar niet kiest voor een herschikking van de middelen. Daaruit leidt hij af dat de minister niet de knelpunten wil aanpakken die samenhangen met de financiering. Hij vraagt een toelichting.

Mevrouw **Lambrechts** (D66) houdt na het lezen van de stukken een beeld over van ingewikkelde procedures en een gebrek aan transparantie. De zorg komt niet terecht bij het kind in de klas en er is geen aansluiting op de opvolgende zorgtrajecten waardoor kinderen tussen wal en schip terechtkomen. De toetsingen op de indicering en herindicering ziet zij als een georganiseerd wantrouwen.

Er zijn klassen met dertig leerlingen waarin vier of vijf zorgleerlingen zitten. Zij vraagt zich af hoe dit mogelijk is, want er is toch in klassenverkleining geïnvesteerd? Er is toch een leraar-leerlingratio van een op eenentwintig?

Er bestaat een wachtlijst voor het leerwegondersteunend onderwijs in het voortgezet onderwijs. Leerlingen komen daardoor thuis te zitten en dat is kwalijk.

Rond de LGF bestaat nog steeds veel bureaucratie. Voorbeeld: voor slechthorende kinderen is er het komend jaar minder logopedie beschikbaar, omdat logopedisten het te druk hebben met de herindicatie. Voor spraaklessen is geen tijd meer en dat is bizar. De maatregelen die de minister aankondigt zijn niet afdoende, er zijn rigoureuze maatregelen nodig.

De criteria zijn soms onwerkbaar. Zo betekent 56% inherente afwijkingen voor de slechthorenden dat die criteria niet juist zijn.

De regelgeving is zo ingewikkeld dat steeds minder zorgleerlingen in staat zijn deel te nemen aan het regulier onderwijs. In 2003 waren het er nog tienduizend, in 2004 nog maar vijfenzeventighonderd. Met een rugzak naar het regulier onderwijs is kennelijk alleen een optie voor een kleine, elitaire groep. Zij vraagt een reactie van de minister.

De samenwerkingsverbanden zijn in steeds grotere mate reserves aan het kweken, terwijl het geld zo hard nodig is in de klas en bij de leraar. Zij vraagt hier een uitspraak over van de minister.

Zij stelt voor om de speciale basisschool weer de mogelijkheid te geven meer leerlingen op te nemen, rechtstreeks bekostigd door het CRI. De 2-procentsnorm moet van tafel. Dit is in feite een bezuinigingsvoorstel, want hierdoor wordt voorkomen dat kinderen sneller naar een zwaardere vorm van speciaal onderwijs moeten worden verwezen.

Als het klopt dat de Regionale Verwijzingscommissie (RVC) nauwelijks nog een functie heeft kan die wat haar betreft worden opgeheven. Voorts vraagt zij de minister actie te ondernemen tegen de belangenverstrengeling die bij sommige Permanente Commissies Leerlingenzorg (PCL's) is geconstateerd.

Het toezicht op de inzet van de middelen moet beter worden gewaarborgd, zodat oppotten van middelen niet mogelijk is.

De indicatiestelling moet eenvoudiger en effectiever worden georganiseerd met beperkte, maar hanteerbare criteria. Als de LTCI weg kan, moet dat zeker gebeuren. Dat geldt niet voor de Cvl's omdat ouders daaraan

hechten in combinatie met de open-end financiering. Voor geïndiceerde leerlingen moet er een acceptatieplicht – of, met een mooier woord, toelatingsgarantie – komen voor het speciaal onderwijs.

Volgens het inspectieverslag zijn drie van de vijf REC's niet in staat ouders voldoende begeleiding te geven. De D66-fractie is van mening dat ouders recht hebben op begeleiding bij het doorlopen van een traject. Wellicht moet er een gedragscode of een protocol komen waar ouders aanspraak op kunnen maken.

Welke taak ziet de minister voor zichzelf om de samenwerkingsverbanden in het veld meer verantwoordelijkheid te geven? Zit zij met de juiste partners rond de gesprekstafel?

Mevrouw **Vergeer** (SP) vindt dat het accent te weinig ligt op goed onderwijs en zorg voor het kind. Wie in 1995 zou hebben beweerd dat een leraar in 2005 een combinatieklas zou runnen van vijftientig leerlingen waaronder twee dyslectische kinderen, een ADHD-kind, een PDD-Nos-kind en een kind met het syndroom van Down, zou voor gek zijn versleten. Uit de rapporten blijkt dat het gemiddelde zes zorgleerlingen op vijftientig is. De kernvraag is of de zorgleerling beter af is in het reguliere onderwijs of in het speciaal onderwijs. Daarnaast is de relevante vraag wat de opvang van de zorgleerling voor de andere leerlingen in het basisonderwijs betekent én wat het betekent voor de belasting van de leerkracht. Het is zorgwekkend dat minder dan de helft van de zorgleerlingen een handelingsplan heeft. Zij vraagt zich af in hoeverre het haalbaar is voor een gewone leerkracht om op de hoogte te zijn van het gehele spectrum aan kinderpsychiatrische stoornissen. Er wordt van de leerkracht verwacht begripvol en constructief met deze kinderen om te gaan in combinatie met de sociale situatie van de gehele groep. Daarnaast is de klassengrootte niet aangepast. De diagnose en het handelingsplan zouden direct moeten leiden tot meer formatie-uren in de klas, bijvoorbeeld voor deskundigheidsbevordering, een klassenassistent of voor extra materiaal en hulpmiddelen. Zij vraagt een reactie van de minister.

Van het zorgbudget is slechts 1,8% beschikbaar voor de reguliere scholen. Kan de minister aangeven wat het reële bedrag zou moeten zijn om elk kind de juiste zorg te bieden? Het bedrag per leerling in het speciaal onderwijs is met 16% achtergebleven t.o.v. het reguliere basisonderwijs. Zij vraagt een toelichting van de minister.

Kan de indicatiebureaucratie niet worden overgeslagen en worden vervangen door onderzoek met een diagnose en een handelingsplan? Wat vindt de minister van de aanbevelingen de Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen en van het Nederlands Instituut van Psychologen om van de slagboomdiagnostiek een handelingsgerichte diagnostiek te maken?

Zijn de LCTI en CvI werkelijk nog nodig?

In een van de rapporten wordt geconstateerd dat 50% van de leesprobleemleerlingen later ook gedragsgestoord wordt. Preventie lijkt een ondergeschoven kind. Wat gaat de minister doen om preventie te bevorderen? Wellicht is een longitudinaal onderzoek noodzakelijk om na te gaan hoe preventie in een eerdere fase zijn vruchten af kan werpen voor later. Bij de geldstromen van WSNS, het Rugzakbeleid en Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB) blijkt er een overlap te zijn. Zij vraagt om een visie van de minister.

Is het niet mogelijk dat het CvI het speciaal basisonderwijs rechtstreeks bekostigt, waarbij het overblijvende zorgbudget op schoolbestuurniveau wordt verdeeld? Overigens is dat zorgbudget te laag.

Zij vraagt een reactie van de minister op de kwestie van de nevenvestigingen.

De materiële bekostiging van het ZMOK is veel te krap, zij vraagt een reactie.

Sommige ouders kunnen de bureaucratie rond het rugzakje moeilijk aan. Het lijkt haar een goede zaak als ook scholen kinderen kunnen aanmelden. De wachtlijst voor het voortgezet speciaal onderwijs in cluster drie is gestegen. Heeft de minister daar een verklaring voor? Van een ouder heeft zij vernomen dat een REC niet eerder dan in 2006 ambulante begeleiding kan leveren. De minister zou dat probleem hebben opgelost. Zij vraagt om een toelichting. Een andere ouder kan met een ZMOK-school niet tot overeenstemming komen tot een handelingsplan. Wat kan een ouder in zo'n geval doen? Wat is de rol van de onderwijsconsulent en van de Adviescommissie Toelating en Begeleiding (ACTB)?

De heer **Van der Vlies** (SGP) constateert dat de realiteit bij de ambitie achterblijft, maar hij vindt toch dat men maat moet houden bij het uitstorten van kritiek, want veel mensen hebben zich ingezet om er het beste van te maken. Dat laat onverlet dat er nog veel moet gebeuren: Integratie op schoolniveau moet zoveel mogelijk gestalte krijgen en niet worden belemmerd door onnodige regelgeving.

De draagkracht van de scholen wordt soms overvraagd. De zorgvraag van de leerling moet uiteraard centraal staan, maar hoe verzoen je die twee? Het netwerk van samenwerkingsverbanden is weliswaar van de grond gekomen, maar de bestuurskracht moet nog rijpen. Stimulerende activiteiten moeten in gang worden gezet, maar dat moet wel los worden gezien van mogelijke brancheorganisatie in het primair onderwijs. De resultaten van WSNS zijn per saldo positief vindt hij, maar het is bij lange na niet gelukt om overal het noodzakelijke maatwerk te leveren. De nadruk in Weer Samen Naar School zou moeten liggen op het woord 'samen'; samen naar school. WSNS voltrekt zich nu in hoge mate buiten de klas om. Misschien kan een bepaalde laag in de indicatie weg. Hij stelt de open vraag of de wijze zoals het nu is georganiseerd, de beste manier is.

De bekostiging van het speciaal basisonderwijs is een knelpunt. Een herordening van doelen en middelen is noodzakelijk.

Ten aanzien van de LGF is er sprake van een verzwaring en verdichting van de problematiek. Daarbij komt de wachtlijstenproblematiek. De toegankelijkheid van LGF voor ouders moet worden verbeterd.

De informatie/communicatie/indicatie is te bureaucratisch ingericht. Ten aanzien van de verplichte herindicatie en de stabiele handicaps moet de bureaucratie lichter worden ingericht. De onafhankelijkheid moet ook in een vereenvoudigd regime zijn gewaarborgd.

De reguliere scholen staan niet altijd te springen om leerlingen met extra zorgbehoefte op te nemen. Hij vindt dat de politiek de scholen moet aanmoedigen dit toch wel te doen. Hij weet van nabij hoe verrijkend het kan zijn voor ouders en betrokkenen, maar ook voor de andere leerlingen. Het is prima dat gedragsproblemen worden aangepakt, maar de aandacht voor bepaalde doelgroepen zoals die van het autistische spectra moet niet worden veronachtzaamd.

Hij vraagt de minister te reageren op de concrete suggesties die de revue zijn gepasseerd en hoopt op een snelle implementatie daarvan.

Hij vindt dat de minister maximaal gebruik moet maken van het initiatief van de onderwijsbonden die medio 2005 met een gezamenlijk voorstel willen komen. Wel vindt hij dat de ouderorganisaties erbij betrokken moeten worden.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks) deelt de zorgen van haar collega's met betrekking tot WSNS. De problemen zijn schrijnend. De beleidsbrief bevat weinig urgentie en lijkt tot uitstel van oplossingen te leiden.

WSNS heeft een push gegeven aan de aandacht voor zorg in de scholen. Toch merken zowel leraren als onderzoekers op dat er nog veel moet gebeuren aan het adaptief handelen van leraren. De vraag is of hier

voldoende ruimte en middelen voor zijn. Zij vraagt een reactie van de minister.

WSNS-doelen zijn afhankelijk geworden van het Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOA) en de gewichtengelden. Er zijn dus andere geldstromen gebruikt. Wat gebeurt er als straks de wijzigingen in het GOA-beleid en de herijking in de gewichtenregeling voelbaar worden op de scholen?

De Rekenkamer stelt één zorgbeleid voor. De geldstromen moeten worden geïntegreerd. De minister schrijft dat dit al onderdeel is van haar beleid, maar spreekster wil graag een concrete reactie van de minister op dit voorstel van de Rekenkamer. Het zorgbudget schijnt 20% achter te lopen op het regulier onderwijs. Dat is raar, zeker gezien het feit dat er een verdichting is van de problematiek. Wat is de oorzaak? Komen reguliere en speciale basisscholen uit met het zorgbudget dat nu voor handen is? Elk samenwerkingsverband kan eigen criteria hanteren voor de indicering voor het speciaal basisonderwijs. Dat lijkt haar geen goede zaak; kinderen met gelijksoortige problemen horen gelijksoortig te worden behandeld. Zij vraagt een reactie van de minister.

De minister wil een sanctiebeleid voor slecht functionerende samenwerkingsverbanden. Wat houdt dat sanctiebeleid in?

In de beleidsbrief van de minister staan weinig concrete oplossingen voor de kinderen die niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. Zij vraagt een reactie van de minister.

Er bestaat een enorm labyrint van afkortingen en regelingen waar ouders doorheen moeten worstelen. Juist de kinderen die in zwakke posities zitten lopen onherstelbare vertragingen op.

Het Cvl is niet voor niets ontstaan. Ouders hechten aan de autonomie en onafhankelijkheid van Cvl's. Voordat het kind met het badwater wordt weggegooid pleit zij allereerst voor vereenvoudiging. Wachtlijsten moeten verdwijnen en niet alleen tot stilstand worden gebracht. Als dat niet lukt op zeer korte termijn, overweegt haar fractie het afschaffen van Cvl's. Vooralsnog denkt zij niet dat het afschaffen van Cvl's automatisch zal leiden tot minder bureaucratie. Bovendien: hoe wordt de onafhankelijkheid en autonomie gewaarborgd in een ander systeem? Zij vraagt een reactie van de minister. Overigens ziet zij wél redenen om het LTCl af te schaffen.

Hoe kijkt de minister aan tegen een centraal meldpunt voor wachtlijsten? Hoe denkt de minister over het verder inperken van de herindicatie? Kan de herindicatie voor bepaalde categorieën worden afgeschaft? Wat vindt de minister ervan om de Wet gelijke behandeling uit te breiden naar primair en voortgezet onderwijs?

De LGF is alleen voor hoger opgeleide, mondige ouders goed toegankelijk. Hoe kan de tweedeling worden tegengegaan?

Het antwoord van de minister

De **minister** stelt dat de centrale conclusie uit de evaluatie is dat het zorgbeleid eenvoudiger, efficiënter en effectiever moet. De evaluatie levert echter weinig concrete voorstellen op die op een groot draagvlak kunnen rekenen.

In het onderwijs wordt er beter signaleerd, maar er moeten stappen worden gezet om de deskundigheid van leerkrachten te bevorderen. Dat kan door een herziening van de bekwaamheidseisen, meer aandacht in de lerarenopleiding voor het omgaan met verschillen, en een blijvende investering in de professionalisering van de leraren. De rol van de pabo's is daarbij van belang.

Een grote groep kinderen krijgt voldoende ondersteuning. Een kleine groep kinderen komt niet voldoende aan bod. Procedures knellen. Kinderen zitten thuis. Soms willen scholen iets anders dan de ouders. Deze knelpunten moeten langs drie hoofdlijnen worden opgelost, namelijk

integrale herijking van het zorgbeleid op de lange termijn, versterking van het onderwijs ten behoeve van leerlingen met gedragsproblemen, en maatregelen op het gebied van leerlinggebonden financiering op de korte termijn.

Herijking van het zorgstelsel – primair het WSNS- en LGF-beleid – is nodig om een sluitend onderwijsaanbod voor alle kinderen te realiseren. Enige regellast is nodig vanwege de bescherming van belangen. De belangen van de ouders en van de individuele scholen lopen soms ver uiteen. Het doel is om tot een globaler regelstelsel te komen met meer ruimte/rekenschap/verantwoording in het veld, zodat bij de scholen ruimte ontstaat om maatwerk te leveren. Ook moet het mogelijk zijn dat scholen eigen expertise kunnen inzetten en zelf bovenschoolse ondersteuning kunnen regelen. Het resultaat moet zijn: elk kind op de juiste plek. Bij het WSNS gaat het om andere mogelijke vormen van samenwerking en om herijking van het speciaal basisonderwijs. Bij de LGF gaat het om de herijking van de indicatiestelling en om een herijking van de doorgaande lijn van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. Punten door commissieleden genoemd die daarin meegenomen kunnen worden: vroegtijdige hulp aan leerlingen, eigen verantwoordelijkheid binnen de samenwerking, regionale aanpak, toezicht achteraf in plaats van controle vooraf. De minister is er niet voor de Cvl los te laten want dat zou dwars ingaan tegen de wens van ouders, bovendien zou dan de open-eind financiering moeten worden vervangen door budgettering. Het principe «geld volgt kind», met als voorbeeld de parttime plaatsing, moet binnen een samenwerkingsverband worden geregeld.

Een school kan dan niet zonder meer de deur dicht houden; er moeten afspraken worden gemaakt binnen het samenwerkingsverband over een plaatsingsgarantie – géén acceptatieplicht! Het ministerie kan een plaatsingsgarantie als opdracht meegeven aan een samenwerkingsverband. Om een herijking te realiseren is draagvlak in het onderwijsveld nodig, en moeten de belangen van ouders en leerlingen in het oog worden gehouden. Ook de uitvoerbaarheid en de financiële beheersbaarheid spelen een rol.

De onderwijsorganisaties onderschrijven bovengenoemde analyse, maar vragen een halfjaar de tijd om bouwstenen te ontwikkelen, relaties te leggen met andere overheden en te overleggen met ouderorganisaties. De minister vindt echter een halfjaar te lang. De bouwstenen liggen er, want de evaluatie heeft tenslotte een en ander opgeleverd. De minister wil daarom in september aanstaande met concrete voorstellen komen voor de herijking, mét tijdpad voor invoering. Deze voorstellen zullen tot stand komen in samenwerking met de onderwijsorganisaties en zullen worden afgestemd met de ouderorganisaties, WEC-raad en andere overheden. In april aanstaande komt de minister met een uitwerkingsnotitie met concrete voorstellen voor de korte termijn. In deze notitie zal ook de stand van zaken rond het proces van de herijking wordt meegenomen.

Leerlingen met forse gedragsproblemen zijn voor veel scholen een probleem. De meeste thuiszitters zijn kinderen met gedragsproblemen. Er zijn drie maatregelen genomen: het project «herstart voor thuiszitters», samenwerkingsprojecten van cluster-4-scholen met jeugdzorg en jeugdpsychiatrie (tien locaties), en in het plan Veiligheid zijn duizend extra plaatsen voor ZMOK-cluster-4 opgenomen. Toch komen er nog steeds thuiszittende kinderen bij en is er een druk op het reguliere onderwijs. Concrete initiatieven in de regio kunnen wellicht een oplossing bieden. Momenteel heeft elke organisatie een eigen regio-indeling. Deze warwinkel aan regio's moet verdwijnen, anders komt een regionale aanpak niet tot zijn recht. Daarom zal een verdeling van het land in regio's in de herijking worden meegenomen. Daarnaast moet voor regionale afspraken een landelijk kader worden afgesproken over prestatieafspraken en verantwoording. Dit kader zal in de uitwerkingsnotitie van april aanstaande worden opgenomen.

De minister meent dat een goede, objectieve indicatiestelling in het belang is van alle betrokkenen. De LTCi en Cvl's hebben tot nu toe opgeleverd dat bij uitvoerders in de scholen en in de REC's beter naar kinderen wordt gekeken. Er is helder geworden wat kinderen wel en niet kunnen. De LTCi en Cvl's hebben een behoorlijke kwaliteitsslag gemaakt. De uitvoering is inderdaad ingewikkeld en de doorlooptijden zijn te lang. De taken van de LTCi kunnen niet naar de inspectie worden overgeheveld omdat de inspectie niet de expertise heeft om over criteria te adviseren. Net als in de gezondheidszorg hebben adviesorganen en inspecties hun eigen rol. De LTCi adviseert en houdt toezicht op de toepassing van de criteria door de Cvl's. De inspectie houdt toezicht op de taken en bedrijfsvoering door de REC's en de scholen. Laat onverlet dat de LTCi een voorbeeld kan nemen aan de belastingdienst: «we maken het niet leuker, wel makkelijker». Er wordt een aantal vereenvoudigingen voorgesteld: een herindicatietermijn van twee naar drie jaar; eenvoudigere criteria in cluster-2; een kleiner protocol; minder eisen op het aanmeldingsformulier. Voor dat laatste is een wetswijziging nodig en dat vergt ongeveer een jaar. Slagboomdiagnostiek of handelingsgerichte diagnostiek? De minister vindt dat de diagnostiek voor de slagboomindicatie ook kan worden gebruikt voor de handelingsplanning. De diagnostiek staat op dit moment op een hoog plan. Zij wil niet het ene door het andere vervangen, maar wel het ene met het andere verbinden, en dat is mogelijk.

Is één loket mogelijk? De minister vindt dat één loket niet ten koste mag gaan van thuisnabije loketten. Alles bij elkaar voegen, leidt tot meer bureaucratie. De indicatie wordt geharmoniseerd, zodat ouders niet meer bij verschillende loketten hetzelfde hoeven in te vullen.

De indicatie neerleggen bij de scholen zou een toename betekenen van drieëndertig naar driehonderdveertig indicatiecommissies en dat kan niet de bedoeling zijn. Op dit moment zit er vertraging in het voortraject en daar kunnen slagen worden gemaakt.

De inspectie adviseert de REC's over te gaan tot een meer bedrijfsmatige benadering van het indicatieproces en de minister staat achter dat advies. Het gebeurt soms dat ouders weigeren mee te werken aan een indicatieprocedure, en dat is niet altijd in het belang van het kind. De minister wil nagaan of het mogelijk is dat scholen in zo'n geval zelf de indicatiestelling uitvoeren. Hiervoor is een wetswijziging vereist. Het komt voor dat ZMOK-plaatsen niet worden gebruikt omdat ouders niet willen dat hun kind daarnaar toe gaat. Zij wil met de REC's bespreken hoe dit probleem door middel van voorlichting kan worden aangepakt. Als ouders helemaal niet willen meewerken, wil de minister kijken naar de rol van de leerplichtambtenaar en de kinderrechtster. Dit punt komt terug in de uitwerkingsnotitie van april aanstaande.

Bij met name cluster-4 zijn problemen geweest met de ambulante begeleiding. De oorzaak was een forse groei aan de behoefte van ambulante begeleiding. Per augustus aanstaande wordt de ambulante begeleiding uit de Rugzak bekostigd, en dan moet het financiële probleem zijn opgelost. Rest overigens de vraag of er voldoende ambulante begeleiders zijn, maar dit wordt binnen het veld opgepakt.

Dit voorjaar wordt de regeling voor de preventieve ambulante begeleiding gepubliceerd. Met die regeling krijgen (V)SO-scholen de ruimte om preventief te werken. De extra middelen daarvoor zijn beschikbaar per 1 augustus aanstaande.

Er heerst ook bureaucratie in de ambulante begeleiding, maar daarop komt zij terug in de uitwerkingsnotitie.

De REC's, WSNS-samenwerkingsverbanden en de samenwerkingsverbanden voor het VO krijgen dit voorjaar een brief over de mogelijkheid om integrale regionale projecten te ontwikkelen voor een sluitende opvang van leerlingen met gedragsproblematiek.

De voorstellen voor vereenvoudiging van de LGF-indicatiestelling worden omgezet in regelgeving en deze regels zullen zo snel mogelijk in werking treden.

Samenwerkingsverbanden moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Een aantal acties is intussen gestart: in het informatiecentrum worden sturen en kengetallen verzameld van scholen; het toezicht is versterkt; coördinatoren worden geprofessionaliseerd; horizontaal toezicht wordt versterkt door zelfevaluatie; er vindt collegiale visitatie plaats.

Kunnen leerkrachten het wel aan om in een groep met zoveel verschillen om te gaan? De minister vindt dat dat juist de doelstelling is. Het stelt inderdaad eisen aan de leerkracht. Specialisatiecursussen zijn noodzakelijk evenals ondersteuningsmogelijkheden, en die zijn in gang gezet. Zij streeft ernaar dat er bij de pabo's meer aandacht komt voor het omgaan met verschillen.

De minister is niet van plan om een begrenzing aan te geven voor zorg op maat. De ene leerkracht kan nu eenmaal meer aan dan de andere leerkracht en sommige scholen hebben zich gespecialiseerd op bijvoorbeeld dyslectie of hoogbegaafdheid.

De inspectie gaat toezicht uitoefenen op de reserves, de wachtlijsten en het zorgbeleid van de samenwerkingsverbanden. De gegevens worden gepubliceerd. De reserves variëren tussen de €135 000 en €300 000. De reserves worden zichtbaar door de invoering van het jaarverslag. Publicatie van toezichtgegevens zal regulerend werken. De oplossing om het geld rechtstreeks naar de scholen te laten gaan, vereist een wetswijziging. De verschillende criteria bij de permanente commissies leerlingenzorg (PCL) ontstaan doordat bij de verwijzing schoolkenmerken een grotere rol spelen dan leerlingkenmerken. De zorgcapaciteit van scholen verschilt, net zoals de vraag per regio. De minister wil deze regionale ruimte niet landelijk gaan inperken.

De bekostiging van het speciaal basisonderwijs is achtergebleven omdat groepsgroottemaatregelen wel in het gewone basisonderwijs zijn neergelegd maar niet in het speciaal basisonderwijs. De extra middelen zijn ingezet in het reguliere basisonderwijs omdat daar de problemen het grootst waren, o.a. was er extra aandacht nodig voor de leesvaardigheid. Er zijn op dit moment geen extra middelen beschikbaar voor het speciaal basisonderwijs.

De Regionale Verwijzingscommissie (RVC) is voor ouders de enige mogelijkheid voor een second opinion bij bezwaren tegen PCL. Er wordt weinig gebruik van gemaakt: een à twee aanvragen per jaar per RVC. Gezien de schaal kan er geen sprake zijn van een grote belangenverstrengeling. De minister gaat wel de belangenverstrengeling bij de PCL's onderzoeken. In het basis- en voortgezet onderwijs wordt een groot aantal leerlingen met autisme begeleid vanuit een REC of zorginstelling. Het landelijk netwerk autisme zet zich in om de deskundigheid van leerkrachten te vergroten door middel van publicaties, websites, cursussen en conferenties. In Brabant wordt op een aantal manieren gewerkt aan de verbetering van de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs. Er loopt een project waarbij de informatievoorziening over het onderwijs aan kinderen met autisme wordt bevorderd. Een ander lopend project is de ontwikkeling van diplomagerichte trajecten. Dat project wordt ondersteund door de onderwijsconsulenten. In april aanstaande worden de resultaten van deze projecten bekend.

Het gaat niet altijd goed met de plaatsing KDC-kinderen in het speciaal onderwijs.

Dit probleem maakt deel uit van een evaluatieonderzoek dat gaande is naar de inzet van het persoonsgebonden budget (PGB) vanuit de AWBZ-zorg. Het rapport komt in maart aanstaande en daarna vindt overleg plaats met VWS over de oplossing van dit knelpunt. Op dit moment wordt door de Universiteit Groningen een curriculum ontwikkeld gericht op deze kinderen, dat dit jaar wordt ingevoerd in de scholen.

Zowel cluster-3 als cluster-4 heeft te maken met zogenaamde ZMOK-kinderen met lichtere verstandelijke beperking en gedragsproblemen. Elke ZMLK – en ZMOK-school moet expertise voor deze leerlingen opbouwen en ook delen met elkaar. Men moet ophouden met het toeschuiven van leerlingen naar elkaar. Dit wordt onderdeel van de gesprekken met de organisaties. De minister wil nader bekijken of leerlingen met zware gedragsproblemen in cluster-4 kunnen worden geplaatst. Er wordt momenteel onderzocht op welke manier het probleem kan worden opgelost. Zij heeft momenteel niet de middelen om de groepsgrootte aan te passen.

Het voorstel van de heer Balemans om bij het indicatietraject pas aan het eind het juiste cluster te laten bepalen, neemt zij in de herijking mee.

Het is niet de bedoeling dat JJI'ers pas bij ontslag een indicatie krijgen en daarop moeten wachten. Het traject moet al bij binnenkomst beginnen. De inrichtingen maken op dit moment gebruik van de onderwijs-trajectkaarten. Daarop staat vergelijkbare informatie als in onderwijskundige rapporten of in observatieverslagen. Deze kaarten kunnen goed worden gebruikt in het indicatietraject, zodat die sneller kan worden afgerond.

Zij antwoordt mevrouw Lambrechts dat de oorzaak van de lichte stijging van het aantal thuiszitters ligt in het feit dat de inspectie in haar onderzoek leerlingen van het project Herstart nog niet had meegenomen. Zij hoopt dat het project Herstart, samen met andere maatregelen, in 2005 zorgt voor een daling van het aantal thuiszitters.

Zij antwoordt mevrouw Vergeer dat onderwijsconsulenten de taak hebben om te bemiddelen en te adviseren bij thuiszitters en in geval van plaatsingsproblemen. In het schooljaar 2003/2004 zijn 261 verzoeken voor bemiddeling en advies binnengekomen. De ACTB adviseert op verzoek, of verplicht, over problemen rond de plaatsing van een geïndiceerde leerling. Er zijn inmiddels acht adviezen afgegeven. Ouders geven vaak de voorkeur aan een oplossing en zijn niet snel geneigd naar de rechter te stappen.

Zij antwoordt mevrouw Aasted-Madsen dat het huisvestingsprobleem de verantwoordelijkheid is van schoolbestuur en gemeenten. Schoolbesturen willen dit zo houden. Wel is het zo dat gemeenten met speciaal onderwijs relatief te weinig huisvestingsmiddelen hebben. Er ligt een voorstel van het ministerie van Binnenlandse Zaken bij de Raad voor de financiële verhoudingen om de huisvestingskosten van het speciaal onderwijs zwaarder te laten wegen bij de verdeling. Dat zal een aantal knelpunten helpen oplossen.

Wat de materiële bekostiging VSO betreft, de voorbereidingen voor de begroting 2006 zijn gaande. De minister zal nagaan of er een mogelijkheid is voor een betere bekostiging van het VSO, maar op dit moment kan zij er geen uitspraak over doen.

Zij zal mevrouw Lambrechts het aantal ambulant begeleide leerlingen per 1 oktober jongstleden en per onderwijssoort schriftelijk doen toekomen.

Zij antwoordt mevrouw Eijsink dat er geen wettelijke ruimte is om ten behoeve van een dove leerling af te wijken van de examenvoorschriften bij het centrale examen. Wel is het mogelijk dat de school samen met een staatsexamencommissie voor een bepaalde leerling een examen op maat regelt.

Wat de diplomalijn van cluster-4 betreft geeft zij aan dat op dit moment het project Kwaliteit speciaal loopt. Daarin krijgt de ontwikkeling van het diplomagerichte traject specifieke aandacht. Scholen voor SO zijn niet altijd goed op de hoogte van de mogelijkheden, daarom is meer voorlichting noodzakelijk. De minister zal de WEC-raad vragen daaraan prioriteit te geven.

De minister is niet van plan het innovatiebudget te verhogen, want zij heeft geen signalen ontvangen dat dit budget onvoldoende zou zijn.

Wat de vraag betreft over het tijdelijk versterken van de WEC-raad geeft zij

aan dat het bedrijfsplan op dit moment met de WEC-raad wordt besproken.

Zij antwoordt mevrouw Kraneveldt dat momenteel wordt onderzocht of de Wet gelijke behandeling toegepast kan worden op het primair en voortgezet onderwijs. Zij komt hierop terug in de uitwerkingsnotitie van april aanstaande.

Zij antwoordt de heer Slob dat zij de vraag over de wachtlijsten bij de sociale werkvoorziening zal opnemen met haar collega van Sociale Zaken.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Aasted-Madsen** (CDA) heeft net als haar collega's nagedacht over afschaffing van de Cvl's, maar realiseert zich dat daarmee een mogelijke oplossingsrichting naar de toekomst toe wordt geblokkeerd. Een mogelijke oplossing waarmee een werkgroep zou kunnen komen is: het bij elkaar voegen van de PCL, RVC en Cvl tot één regionale indicatie. Dat voorkomt overlap en voorkomt ook dat een leerling die eigenlijk in cluster-4 hoort, eerst vier jaar in het SBO zit. Wat betreft de LTCl houdt zij haar twijfels of die moet blijven bestaan. Er is tenslotte ook nog een WEC-raad. En de RVC heeft tenslotte ook geen controleorgaan boven zich. Wat de diplomalijnen betreft vindt zij dat een datum geprikt moet worden waarop het geregeld moet zijn.

Zij wil van de minister weten hoeveel procent van de JJI-jongeren uiteindelijk in het ZMOK terecht komt. Als dat 100% is, wat heeft het dan voor zin om te indiceren?

De VSO-bekostiging is bij de begroting aangegeven. Nu wordt het wéér naar voren geschoven. Zij is van mening dat er geld kan worden weggehaald bij het VO ten behoeve van het VSO.

Mevrouw **Eijssink** (PVDA) is blij met de integrale regionale benadering die de minister aankondigt. Zij denkt dat door die benadering de Cvl's op termijn kunnen worden afgeschaft. Het geld dat vrijkomt, zou dan kunnen worden besteed aan andere zaken.

Als het gaat om een onafhankelijke indicatie, denkt zij dat andere trajecten ontwikkeld kunnen worden. Een zeer klein percentage van de ouders is verenigd in ouderorganisaties. De overige ouders vallen tussen wal en schip. De inspectie zou daarin een rol moeten vervullen.

Wat de LTCl betreft blijft zij bij haar mening dat die kan worden afgeschaft. Er zijn genoeg andere lijnen waardoor de controle gewaarborgd kan blijven. De 4 mln euro die vervolgens vrijkomt, kan worden ingezet voor bijvoorbeeld klassenverkleining.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) vraagt zich af hoe het komt dat er zoveel leerlingen met gedragsproblemen bijkomen. Komt dat door de anti-autoritaire opvoeding, door drukke ouders of door verminderde cohesie in de samenleving? Zij vraagt naar de visie van de minister.

Verder vraagt zij zich af in hoeverre WSNS echt iets bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Heeft het ontbreken van doorlopende leerlijnen, tot in het hoger onderwijs aan toe, tot gevolg dat leerlingen terugvallen? Zij vraagt een reactie van de minister.

De minister wil prestatieafspraken maken met het veld, maar dan moet de minister wél eerst definiëren wat zorg op maat is.

Plaatsingsgarantie impliceert dat een school het kind aanneemt. Als geen enkele school dat wil, moet een van die scholen verplicht zijn deuren openen.

De heer **Slob** (ChristenUnie) is het met de minister eens dat bij eenvoudigere indicatiesystemen de onafhankelijkheid moet zijn gewaarborgd, maar dat staat een andere organisatiestructuur niet in de weg. De

LTCI mag wat hem betreft weg en als dat niet mogelijk is, moet er een andere structuur mogelijk zijn.

Hij blijft erbij dat er iets moet worden gedaan aan de VSO-bekostiging. Wat WSNS betreft wil hij graag in de uitwerkingsnotitie terugzien of de randvoorwaarden voor extra zorg in het regulier onderwijs voldoende aanwezig zijn, zo niet dan is daarin meer investering nodig.

De heer **Balemans** (VVD) benadrukt dat het kind centraal staat en als dat tot gevolg heeft dat structuurwijzigingen nodig zijn, dan moet dat gebeuren. Als er belemmeringen in de wet zijn, is hij graag bereid die belemmeringen zo snel mogelijk weg te nemen.

Mevrouw **Lambrechts** (D66) vraagt wat de minister gaat doen om de plaatsingsgarantie daadwerkelijk te realiseren.

Destijds is voor de LGF een ministeriële regeling afgesproken, opdat vereenvoudigingen snel zouden kunnen worden doorgevoerd. Er ligt nu een aantal voorstellen op tafel en zij verzoekt de minister om waar mogelijk de ministeriële regeling te gebruiken zodat binnen twee à drie maanden de verbeteringen tot stand kunnen worden gebracht.

Wat het SBO betreft heeft zij niet alleen gevraagd om meer bekostiging, maar ook heeft zij gevraagd de 2-procentnorm van tafel te halen en de SBO meer groeiruimte te geven. Zij denkt dat hiermee de groei van zwaardere vormen van speciaal onderwijs kan worden beperkt.

Zij vraagt de inzet van de minister om de trend om te buigen dat steeds minder kinderen met een rugzakje naar het reguliere basisonderwijs gaan.

Mevrouw **Vergeer** (SP) geeft aan dat de minister in andere debatten heeft toegezegd de relatie tussen onderwijs en jeugdzorg te bespreken met haar collega in het kader van de operatie Jong. De problemen zijn echter zo groot dat spreekster graag in september aanstaande een antwoord wil op deze kwestie.

Zij ziet graag een uitwerking van de verbinding tussen slagboom- en handelingsgerichte diagnostiek waarbij de deskundigen tijd krijgen voor behandeling.

Zij is blij met het beschikbaar stellen van extra middelen voor de ambulante begeleiding in preventieve zin.

Net als mevrouw Lambrechts is zij voor afschaffing van de 2-procentnorm.

Zij vraagt of de minister in april aanstaande met een voorstel wil komen voor meer uren om leerkrachten bij te scholen, voor een klassenassistent en voor betere materialen.

Van de leesprobleemleerlingen wordt 50% gedragsgestoord. Wanneer krijgen leerkrachten de tijd om adaptief onderwijs te geven aan leerlingen met leesproblemen? In de uitwerkingsnotitie van april aanstaande ziet zij graag een voorstel.

De Algemene Rekenkamer heeft geconstateerd dat er voor 5% leerlingen binnen het samenwerkingsverband geld beschikbaar is in het zorgbudget.

Van dat geld gaat 3,2% naar het SBO en 1,8% naar het regulier onderwijs.

Daarmee is niet gezegd dat die 1,8% voldoende is. Zij vraagt of de minister in haar uitwerkingsnotitie hierop wil ingaan.

De heer **Van der Vlies** (SGP) valt de minister bij dat een plaatsingsgarantie iets anders is dan een acceptatieplicht, want de eerste wordt geadresseerd aan het samenwerkingsverband en de laatste aan de scholen zelf.

In maart of april aanstaande komt er een advies over het Persoon-gebonden budget (PGB). Kan hij ervan uitgaan dat er vóór de zomer beleidsconclusies zijn die per 1 augustus geïmplementeerd kunnen worden?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks) vraagt zich af of alleen het publiceren van resultaten zal leiden tot het noodzakelijke zelfkritisch bewustzijn bij de samenwerkingsverbanden. Zij hoopt dat de minister hierop terugkomt in haar uitwerkingsnotitie.

Zij vraagt welke prikkels er in het systeem worden ingebouwd om de plaatsingsgarantie te garanderen.

De **minister** vindt het vanzelfsprekend dat op de lange termijn wordt gekeken of de indicatie wellicht anders kan, maar er zal hoe dan ook geïndiceerd moeten worden. De Cvl's hebben daarin een belangrijke functie. In de uitwerkingsnotitie van april aanstaande zal zij aangeven op welke manier de positie en de taak van de LTCl kan worden vereenvoudigd. Ook zal zij de meerwaarde van de LTCl aangeven. Overigens is niet 4 mln euro, maar 1,9 mln euro met de LTCl gemoeid. Bij de ouders die niet bij ouderorganisaties zijn aangesloten heeft de inspectie geen rol. Wel kunnen de onderwijsconsulenten en REC's een rol spelen. De minister zal de REC's erop aanspreken dat ouders gehoord moeten worden. Wellicht moet er ook een ouderorganisatie voor islamitische ouders komen. Zij heeft niet een-twee-drie een visie paraat omtrent de oorzaak van de toename van gedragsproblemen. Wel geeft het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) aan dat er bij kinderen ander gedrag ontstaat. Het is moeilijk daar een eenduidige oorzaak voor aan te geven. Maar de vraag is niet: waar komen ze vandaan en waarom zijn ze er. De vraag is hoe het onderwijs met die veranderde kinderen omgaat. De vraag is: met wat voor gedragsproblemen komen kinderen binnen en wat is de rol van de ouders daarbij? Het onderwijs is op dit moment bezig met deze vragen. Het antwoord zit in de wijze waarop docenten worden toegerust, de wijze waarop het onderwijs is georganiseerd, en in de noodzakelijke groei van brede scholen.

De plaatsingsgarantie is in prestatieafspraken vast te leggen. Ook kan samenwerkingsverbanden worden gevraagd aan te geven of kinderen door de extra zorg inderdaad geholpen zijn. Er kunnen afspraken worden gemaakt over doorlooptermijnen, wachttijden enz.. Zij zal verkennen wat er mogelijk is.

Zij wil niet in de valkuil van de acceptatieplicht terechtkomen. Een plaatsingsgarantie is een garantie die wordt gevraagd van het samenwerkingsverband. Dat is het meest praktisch.

Als een wijziging per ministeriële regeling kan worden doorgevoerd, zal de minister dat zeker doen.

Het SBO wordt op basis van 2% van het aantal leerlingen in het samenwerkingsverband, rechtstreeks door het Rijk gefinancierd. Als een samenwerkingsverband meer leerlingen naar het SBO verwijst, moet dat deel worden betaald uit de zorgmiddelen van het samenwerkingsverband. Dat heeft als gevolg dat basisscholen bij weinig verwijzingen meer zorgmiddelen hebben voor leerlingen die niet worden verwezen. De financiële prikkel werkt niet zozeer op schoolniveau, maar wel bij het formuleren van een gezamenlijk zorgplan. Een van de prestatieafspraken zou kunnen zijn: het formuleren van een zorgplan waarmee wordt aangegeven waar het geld naartoe gaat. De financiële prikkel drukt tevens uit dat het SBO wordt aangestuurd door het samenwerkingsverband, in tegenstelling tot rijksbesturing. De basisbekostiging van 2% is bedoeld als expertisebestand. Over het verwijsgedrag van de scholen kunnen in de samenwerkingsverbanden afspraken worden gemaakt. In de voorstellen voor de herijking zal zij de kwestie in kaart brengen. De minister is op dit moment niet bereid om de financiering ter discussie te stellen.

Zij antwoordt de heer Van der Vlies dat zij niet kan vooruitlopen op de evaluatie van het PGB in maart aanstaande.

Zij antwoordt mevrouw Azough dat het niet alleen gaat om publicatie van resultaten, maar ook om toezicht.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Cornielje

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Kler